

Marc Cosyns

Krimlinde

‘Wat zou Frankrijk doen als België het Frans zou verbieden? Wat zou de Franse president Macron doen? Zou hij gewoon naar de stembus gaan en zijn kiezers vragen om het zomaar te accepteren? Ik betwijfel het...’, aldus de Russische minister van Buitenlandse Zaken. Sergej Lavrov tracht in een interview met TFI op 29 mei ’22 nog eens duidelijk te maken wat het doel is van de “Russische missie” in Oekraïne, namelijk “de Russische taal en cultuur” beschermen.

Die uitspraken over de bescherming van taal en cultuur laten me niet los als ik mijn ochtendbewegingstraject door het Citadelpark maak. In het voorjaar gaf ik een boek* uit over dit park en liet de 101 bomen die een naamzuiltje hebben hun verhaal vertellen. Sinds 24 februari sta ik iedere dag even stil bij de krimlinde. De enige boom van deze soort in het park. Ik liet hem in mijn boek vertellen waarom hij bezwaard leek, met zijn takken omlaag, des te meer opvallend in de winter van 2021. Hij vertelde toen waarom men hem Krim noemde, geschreven op zijn Oekraïens en niet op zijn Russisch en dat dit taalverschil sinds 2014 sterk aan belang had gewonnen in het nationalistisch identiteitsdenken. Hij maakte zich bezorgd over de toekomst in het voorjaar ’22. Ik begreep hem toen niet goed en wuifde zijn bezorgdheid weg met mijn verhaal over de geschiedenis van het park waar hij nu kon groeien en bloeien tot geurend plezier van bijen en wandelaars.

Het citadelpark in Gent werd aangelegd op de terreinen van de Hollandse Citadel. Toenmalig Koning Willem I van de Verenigde Nederlanden wou na zijn aanstelling, bevestigd in het Congres van Wenen, in het zuidelijke deel een citadelpark opwerpen tegen de blijvende Franse dreiging. Gent was voor Willem I een uitverkoren stad waar hij de textielindustrie deed heropleven, een universiteit liet oprichten en een kanaal liet graven naar Terneuzen. De reden waarom hij 200 jaar later in 2015 postuum nog een standbeeld kreeg in de stad, vooral onder impuls van een actiecomité met Groot-Nederlandsgezinde gedachte. Toen Willem I als een verlicht despoot het Nederlands als officiële taal declareerde, was dit een katalysator van verzet voor de Franstalige burgerij

maar ook extra bezwaard bij de Fransgezinde katholieke kerk die haar onderwijsopdrachten onder staatscontrole zag komen. In 1830 brak in Brussel de Belgische Revolutie uit, die onder sterke militaire steun van Frankrijk uitmondde in een onafhankelijk koninkrijk België met Frans als voertaal. De door het toenmalige Franse parlement recent aangestelde Franse koning zal toen ook gedacht hebben dat hij de Franse cultuur en taal moest beschermen... of was het toch iets complexer in de geglobaliseerde koloniale wereld van toen?

Beste krimlinde, waarom leren we niet uit de geschiedenis? Ik kijk samen met hem naar de citadelpoort, het enige overgebleven restant erfgoed van de citadel. NEMO ME IMPUNE LACESSET staat onder het front waar de leeuw van de Verenigde Nederlanden in 1839 vervangen werd door de Belgische. Dat ‘niemand mij ongestraft zal lastigvallen’ bleef behouden want voor beide bevolkingsgroepen bleef deze vijandige levenswijsheden te belangrijk, zoals het blijkt al eeuwen lang als motto prijkt op allerlei krijgsbanieren en wapenschilden van militaire regimenten om oorlog in stand te houden... Ik vertel aan de krimlinde dat de Secretaris-generaal van de Verenigde Naties António Guterres bij zijn bezoek aan de geteisterde zwaar getroffen stadjes in de buurt van Kiev verklaarde: ‘Een oorlog in de 21e eeuw is een absurditeit, geen enkele oorlog is aanvaardbaar in de 21e eeuw. Als we het hebben over oorlogsmisdaden, kunnen we niet vergeten dat de ergste misdaad oorlog zelf is.’ Guterres benadrukte ook dat de voortzetting van de oorlog in Oekraïne moreel onaanvaardbaar is, politiek niet verdedigbaar en militair gezien zinloos. Hij was zichtbaar onder de indruk van

de verwoestingen eind april ’22: ‘Ik stel me mijn familie voor in een van deze huizen, die verwoest en zwartgeblakerd zijn. Ik zie mijn kleindochters in paniek wegllopen, een deel van het gezin komt uiteindelijk om...’

29 mei ’22 zijn de bloemknoppen van de krimlinde al duidelijk te zien, met hun schutblad onder de donkergroene scheefhartvormig tot breed-eironde bladeren. Wanneer je deze column leest eind juni-begin juli zullen ze dertel opengesprongen bloeien en met hun geur vanop grote afstand de bijen naar hen toelokken als nectarleverancier. De wandelaars, de lopers, de spelers zullen de geur opsnuiven in het park. De voorspelbaarheid van de natuur, tenzij een nog onvoorspelbaarder natuurfenomeen zou toeslaan of een oorlog...

In het Museum voor Schone Kunsten gelegen in dat Citadelpark loopt ondertussen nog een dubbeltentoonstelling samen met het Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis in Gent met de houtsneden van Frans Masereel. Twee van de thema's zijn “Oorlog en vrede” en “Alles heeft een keerzijde” met de inleidende woorden van Masereel zelf: ‘Als ik militant ben in mijn werk, is het voor vrede onder de mensen, voor rechtvaardigheid en voor menselijke gerechtigheid. Hoe ik droomde dat men in plaats van bommen over stad en leger mijn prenten als strooibiljetten uit de vliegtuigen naar beneden zou gooien, vlugschriften zonder woord of taal, beelden die iedereen zou verstaan: tegen de oorlog!’*

*Citadelpark, Uitgeverij Snoeck, Gent 2022, 240pp; ISBN 9789461617217

*‘Ik herinner me bijvoorbeeld de oorlog in Transvaal, die op mij een diepe indruk heeft gemaakt. Hoe oud ik toen was? Tien, twaalf jaar, elf misschien? Op dat moment ben ik begonnen tekeningen tegen de oorlog te maken, kindertekeningen natuurlijk, en ik denk dat mijn afkeer van oorlogen uit die tijd dateert.’ Bron: Roger Avermaete, Frans Masereel, uitgeverij Mercatorfonds, Antwerpen 1968, p. 17; ISBN 9789029530255,

Bekend zijn z'n jongenstekeningen over de oorlog, uit de tijd van zijn jeugd - vol met colonnes, kanonnen en pantserschepen. Het aspect van ‘tegen de oorlog’ kwam pas na zijn 20e in zijn werk tevoorschijn - Aanhaling(en): Joris van Parys, Masereel, een biografie, uitgeverij Houtekiet, Antwerpen 1995, p. 21; ISBN 90-5240-851-3